

UiO • **PluriCourts** – The Legitimacy of the International Judiciary
University of Oslo

“Fauchald v. Norway” En sak for Århuskonvensjonens etterlevelseskomité

Foredrag for Sivilombudsmannen, 9/2-2015

Ole Kristian Fauchald

PLURI
COURTS

Established by
the Research Council
of Norway

ff Norwegian
Centre of
Excellence

Bakgrunn for saken

- Naturmangfoldl § 2: «På kontinentalsokkelen og i ... Norges økonomiske sone ... gjelder §§ 1, 3 til 5, 7 til 10, 14 til 16, 57 og 58 så langt de passer.
- Bestemmelser som ikke kommer til anvendelse:
 - Generell aktsomhetsplikt (§ 6)
 - Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)
 - Prioriterte arter (§§ 23-24)
 - Fremmede arter (kap. IV)
 - Marine verneområder (§ 39)
 - Utvalgte naturtyper (kap. VI)
 - Genetis materiale i offentlige samlinger eller fra andre land (§§ 59-60)

Hvorfor ble bestemmelsene tatt ut?

- NOU 2004:28: «Loven gjelder på norsk land- og sjøterritorium, på norsk kontinentalsokkel og for [økonomisk sone], med de begrensninger som følger av folkeretten.»
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), pkt 7.2.4.3: «Det er foretatt en vurdering av forholdet til folkeretten i relasjon til disse bestemmelsene som har avdekket behov for endringer og tilpasninger dersom de skal gjøres gjeldende utenfor 12 nm.»
- Innst. O. nr. 100 (2008–2009) s. 15-16: Komiteén var delt: Majoriteten (Ap, S og Sv) baserte seg på Regjeringens vurdering. Mindretallet (H, KrF og V) «er primært imot å begrense lovens virkesomhetsområde til å ikke omfatte våre havområder.» FrP ønsket utvidelse med §§ 6, 11 og 12.

Kontekst og konsekvenser – marine verneområder

- Norges forpliktelse under CBD: 10% innen 2020
- Forslag om marin verneplan: komité etablert i 1991, rapport i 1995 – 42 områder identifisert
- Rådgivende utvalg vurderte 49 områder, valgte ut 36 (2004), 5 av disse omfatter områder utenfor territorialfarvannet
- Oppstart for 17 områder i 2009, hvorav 1 omfatter områder utenfor territorialfarvannet
- 3 marine verneområder etablert i 2013, ingen utenfor territorialfarvannet
- Forslag om videre arbeide med 5 områder i 2014, ingen utenfor territorialfarvannet

Hva omhandler saken

- Departementet aksepterte at saken skulle vært behandlet under miljøinformasjonsloven, og foretok ny vurdering – er dette tilstrekkelig?
- Bør departementer få lov til å holde slike rettslige vurderinger hemmelige som interne dokumenter?
- Er Sivilombudsmannen et effektivt rettsmiddel i en slik sak?
- Den tid Sivilombudsmannen brukte på saken og unnlatelsen av å følge opp saken i lange perioder
- Skjuler departementet dokumentet, eller er det slik at det i realiteten ikke eksisterer?

Sakens tidslinje

- 19/1-2011: Avslag på innsynsbegjæring
- 20/1-2011: Klage til SOM
- 17/11-2011: SOM ber departementet revurdere
- 19/10-2012: Revurdering opprettholder avslaget
- 10/6-2013: SOM beslutter å la saken bero

Saken tok 2 år og nesten 5 måneder

Litt om Århuskonvensjonen

- En kombinasjon av prosessregler og «menneskerettigheter» innen miljøområdet
 - Tilgang til miljøinformasjon
 - Deltakelse i beslutningsprosesser
 - Tilgang til effektive rettsmidler
- Den institusjonelle tilhørigheten: UNECE
 - Traktater om lokal og regional forurensning
 - Traktater om miljøkonsekvensutredninger

Hvilke regler er særlig interessante for SOM?

- Art. 4:
 - Plikten til raske avgjørelser (1 mnd, kan utvides til 2 mnd for avslag)
 - Plikten til å begrunne («reasons»)
 - Unntak fra innsyn er snevert formulert
 - Plikten til å gi innsyn i deler av informasjonen
- Art. 5: Plikt til å sikre at myndighetene har relevant info
- Art. 9(1) og (4):
 - ... person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.
 - Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing ...
 - ... adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive.

Etableringen av etterlevelseskomité

ArKonvensjonens art. 15:

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

MoP vedtak I/7 (2002)

Etterlevelseskomiteen

- 8 medlemmer personlig oppnevnt, skal opptre uavhengig
- Kandidater kan nomineres av miljøorganisasjoner
- Valgt ved konsensus eller hemmelig avstemning
- Saker kan bli presentert i form av 1) fremlegg av statsparter, 2) saker bragt inn av sekretariatet, og 3) saker bragt inn av private parter
- Oppgaver ved saker fra private parter:
 - Vurdere om saken oppfyller formelle krav
 - Vurdere om konvensjonskravene er oppfylt
 - Fremme forslag om anbefalinger

Prosedyre

- Muligheter for avvisning:
 - Anonym klager;
 - Misbruk av retten til å bringe inn sak;
 - Vesentlig urimelig sak (manifestly unreasonable);
 - I strid med konvensjonen eller MoP-vedtaket
- Uttømming av interne rettsmidler? Tas i betraktning, med mindre saken vil bli urimelig forlenget eller åpenbart ikke vil gi effektiv oppreisning
- Skriftlig innlegg fra staten som klargjør saken og beskriver hvilke tiltak som er iverksatt
- Kan foreta informasjonsinnhenting i staten (forutsatt samtykke) og holde høringer

Konklusjoner

- Komitéen lager utkast som sendes staten og klager til uttalelse, kommentarer skal tas i betraktning ved utarbeidelse av endelig anbefaling
- Endelig anbefaling oversendes MoP
- MoPs kompetanse:
 - Be om strategi om hvordan staten har tenkt å sikre etterlevelse
 - Utarbeide spesifikke anbefalinger til staten
 - Avgi uttalelse om konvensjonskrenkelse
 - Avgi advarsel
 - Suspendere staters rettigheter og privilegier under konvensjonen

Noen fakta

- Etterlevelseskomitéen møter 4 ganger per år
- Saker: 64% NGOs; 33% private; 3% anonyme; ingen fra sekretariatet, 1 sak fra andre stater
- 105 saker siden oktober 2003
 - 70% tas til behandling, 2 saker (Danmark) avsluttet pga etterlevelse, 2 saker (UK) forenklet behandling
 - Konkludert i 47 saker, krenkelse i 28
 - 28 avgjørelser om krenkelse av MoP til nå
 - Foretar også vurdering av EUs etterlevelse!
 - MoP følger komitéens anbefalinger, definerer tiltak som skal iverksettes innen gitte tidsfrister, og beholder saken åpen til etterlevelsen er tilfredsstillende

Hva kan komitéen gjøre i Fauchald v. Norway?

- Kan interne juridiske utredninger unntas under art. 4.3(c)?
- Hvis den juridiske utredningen er blandet sammen med politiske vurderinger, må man gi tilgang til deler av utredningen etter art. 4.6?
- Hvilke begrunnelser må synliggjøres overfor innsynssøker etter art. 4.7?
- Er en revurdering å anse som en ny innsynsforespørsel og kommer tidsfristene i art. 4.7 til anvendelse?
- Klargjøre hva som ligger i at et rettsmiddel skal være «expeditious» etter art. 9.1
- Oppfyller Norge kravet om uavhengig rettsmiddel i art. 9?

Noen generelle temaer som er reist i saken

- Departementets mangelfulle oppfølging av miljøinformasjonsloven
 - Vil komitéen ta tak i Norges mangelfulle gjennomføring av miljøinformasjonsloven?
 - Tiltak: [Listing av miljøinformasjonsloven sammen med annen lovgivning om innsyn](#), samt intern prosedyrer, men disse ser ut til å være begrenset til KLD
- Problemer med norske klageordninger og kostnader med å bringe saker til domstolene
 - Vedtak i departementene: Valget mellom Regjering og SOM
 - Saksforberedelse i vedtaksorganet